

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ І ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА КУЛЬТУРИ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Навчально-методичною радою ІДГУ
Протокол № 4 від 15.01 2019 р.

Голова НМР *Н. М. Кольцун* Н. М. Кольцун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інноваційні технології у навчанні історії

освітній ступінь магістр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
(цифр і назва галузі знань)

спеціальність 014 Середня освіта (014.03 Історія)
(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))
(спеціалізація)

освітня програма Середня освіта: історія. Українознавство
(назва освітньої програми)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою української і всесвітньої історії та культури

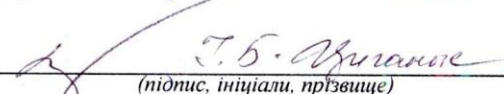
протокол № 8 від 10.01.19

Завідувач кафедри

(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради факультету української філології та соціальних наук

(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми:

Гончарова Наталія Олександрівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри української і всесвітньої історії та культури.

Рецензент програми:

Дроздов Віктор Володимирович, кандидат історичних наук, доцент кафедри української і всесвітньої історії та культури.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	18	4
Модуль: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-2	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 2-3	Семінарські заняття:	
	14	4
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 2	-	-
- самостійна робота: 6	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	88	112

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни: новітні освітні технології та методичні можливості їх застосування в освітньому процесі при викладанні історії.

Метою вивчення дисципліни є: висвітлити специфічні риси інноваційної педагогічної діяльності; розглянути класифікації та типології освітніх інновацій; довести результативність використання інноваційних технологій як засобу оптимізації навчання історії.

Передумови для вивчення дисципліни: оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисциплін «Методика викладання історії у ЗВО» та «Методика навчання історії в профільній школі».

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу пов'язана з дисциплінами «Українознавство та методика його навчання», «Регіоназнавство у шкільних курсах історії», «Педагогічна інноватика».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

- Знання:** знати теоретичні та практичні основи інноваційного навчання, методологічні основи та дидактичні принципи інноваційної освіти; склад, структуру, принципи реалізації та функціонування інноваційних технологій, базові та прикладні освітні технології; комплекс програмно-технічних засобів, методик та організаційних заходів, які дозволяють ефективно реалізовувати принципи інноваційного навчання.
- Уміння:** застосовувати інноваційні технології навчання з метою організації та здійснення освітнього процесу; визначати інструментальні засоби

інноваційних технологій у межах історичної освіти; проектувати освітній процес на основі використання новітніх освітніх технологій; працювати з інформацією в глобальних комп'ютерних мережах, використовувати навички публічного мовлення, ведення дискусії.

3. *Комунікація*: виявляти повагу до різноманітних національних спільнот як невід'ємної складової історії України, співпрацювати з носіями різних історичних і культурних цінностей; створювати умови для комунікації із представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій.
4. *Автономність та відповідальність*: відповідати сучасним вимогам до організації навчального процесу, поширювати кращий досвід професійної діяльності, виявляти самостійність і соціальну відповідальність, громадянські та патріотичні чесноти при виконанні функціональних обов'язків.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Теоретичні засади запровадження інновацій у вищій школі	4	2	2	-	-	-	8	1	1	-	-	-	-	10
2.	Наукові підходи та практичний досвід запровадження інновацій в освітній процес ЗВО	2	2	-	-	-	-	8	1	1	-	-	-	-	10
3.	Методи активізації пізнавальної діяльності студентів, дидактичні вимоги до проведення лекцій з історії	4	2	2	-	-	-	8	1	1	-	-	-	-	10
4.	Технологія та техніка організації й проведення інноваційних семінарів, практичних, індивідуальних занять з історії	4	2	2	-	-	-	8	1	-	1	-	-	-	10
5.	Психолого-педагогічні засади організації самостійної навчальної роботи	2	2	-	-	-	-	8	1	-	1	-	-	-	10

	студентів з історії														
6.	Організація проблемного навчання історії, види інтенсивних технологій	4	2	2	-	-	-	8	1	1	-	-	-	-	10
7.	Ігрові інтерактивні технології, дидактичні ігри в процесі оволодіння змістом історичної дисципліни	4	2	2	-	-	-	8	1	-	1	-	-	-	10
8.	Технології аналізу ситуації для активного навчання історії, метод кейсів, ігрове проектування	4	2	2	-	-	-	8	1	-	1	-	-	-	10
9.	Застосування дистанційних та медіатехнологій навчання історії як інновація в освітньому процесі	4	2	2				8	-	-	-				14
10.	Розвиток пошуковості та наукової творчості студентів засобами інноваційних методів навчання історії	-	-	-				12	-	-	-				14
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Разом:		32	18	14	-	-	-	88	8	4	4	-	-	-	112

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Теоретичні засади запровадження інновацій у вищій школі

Мета оновленої інноваційної педагогіки вищої школи: дослідження закономірностей розвитку, виховання і навчання студентів в сучасних соціокультурних умовах. Предмет, мета, завдання курсу «Інноваційні технології навчання історії». Категоріально-понятійний апарат методики інноваційного викладання у вищій школі. Сутність понять «інновація», «інноваційний процес», «інноваційна діяльність», «інноваційна технологія», «інновації в навчанні». Традиційна та інноваційна системи навчання. Тенденції розвитку міжнародного освітнього простору, сутність глобалізації, неперервне навчання, формальна і неформальна освіта. Поняття і види інноваційних технологій навчання та їх значення в умовах технологізації навчально-виховного процесу. Характерні риси педагогічних інновацій. Основні методологічні вимоги до освітніх технологій. Характеристика активних форм як традиційного виду інноваційних технологій. Характеристика інтерактивних форм як сучасного виду інноваційних технологій. Способи розробки та впровадження інноваційних технологій в навчальний процес. Наукові підходи та практичний досвід запровадження інновацій у вищій школі. Результати та

перспективи реалізації інноваційних технологій у навчанні історії. Роль класичних університетів у впровадженні сучасних наукових знань та новітніх інформаційних технологій. Національні системи розвитку освіти. Транснаціональні освітні корпорації.

Тема 2. Наукові підходи та практичний досвід запровадження інновацій в освітній процес ЗВО

Сучасні особистісні якості викладача вищої школи. Викладач як суб'єкт інноваційного освітнього процесу. Особистісно-професійний саморозвиток викладача. Психологічна характеристика особистісних якостей сучасного викладача. Готовність до інноваційної діяльності як важлива професійна якість викладача. Структура готовності до інноваційної педагогічної діяльності. Розвиток інноваційної поведінки педагога. Інноваційні методи навчання: методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності; бінарні методи. Особливості організації навчального процесу в вищій школі. Загальна характеристика методик викладання у вищій школі. Дистанційна система освіти. Інноваційний аспект зарубіжного освітнього простору вищої школи. Сучасний стан та тенденції змін у ВНЗ України. Пріоритетні напрями державної політики щодо розвитку вищої освіти в Україні. Заходи з реформування системи освіти в Україні.

Тема 3. Методи активізації пізнавальної діяльності студентів, дидактичні вимоги до проведення лекцій з історії

Дидактична мета інноваційної лекції з історії. Основні функції лекції: інформаційна, орієнтовна, пояснююча, переконувальна, творчо-організаційна, евристично-пошукова, підсумкова. Основні етапи лекції: вступна частина, викладення, висновки. Проблема єдності навчальних і виховних завдань у інноваційному лекційному курсі. Завдання, переваги і недоліки лекційного викладу навчального історичного матеріалу. Загально-дидактичні вимоги до побудови лекційного курсу. Види інновацій в лекції (проблемна, бінарна, лекція-діалог, рефлексивна та ін.): організація, характеристика, аналіз та самоаналіз.

Тема 4. Технологія та техніка організації й проведення інноваційних семінарів, практичних, індивідуальних занять з історії

Поняття та типи семінарських, практичних (лабораторних) занять. Традиційні та інноваційні нетрадиційні семінарські, практичні (лабораторні) заняття з історії. Структура та план-конспект семінарського, практичного заняття в традиційній формі. Структура та план-конспект семінарського, практичного заняття в інноваційній активній формі. Віртуальна карта оцінки практичного (семінарського) заняття. Суб'єкт-суб'єктні стосунки між викладачем та студентами як основа інноваційних методів викладання історії. Психологічна характеристика активного рефлексивного слухання та «Я-повідомлення» в комунікативному процесі викладача зі студентом. Психологічні засоби, методи, прийоми підвищення ефективності професійно-педагогічного спілкування зі студентською аудиторією під час навчальних занять.

Тема 5. Психолого-педагогічні засади організації самостійної навчальної роботи студентів з історії

Методологічні аспекти організації модульно-рейтингового навчання і підготовки. Особливості та принципи модульного навчання. Методика побудови і модульних програм. Формування змісту модулів. Умови для організації модульного навчання. Методика організації курсового і дипломного проектування. Організація практичної підготовки фахівці-істориків. Керівництво позааудиторною роботою студентів.

Тема 6. Організація проблемного навчання історії, види інтенсивних технологій

Модель лекційного заняття в інноваційній формі. Модель лекційного заняття в активній формі. Порядок і проведення лекцій в традиційній та активній формі. Функції і роль студентів при проведенні лекційного заняття в активній формі. Організація проблемного навчання.

Тема 7. Ігрові інтерактивні технології, дидактичні ігри в процесі оволодіння змістом історичної дисципліни

Концептуальні основи управління навчально-творчою діяльністю студентів. Дидактичні засоби управління НТД (дидактичні ігри). Концептуальні основи управління навчально-творчою діяльністю. Педагогічний вплив на розвиток творчої особистості. Технологія управління навчально-творчою діяльністю студентів. Методика організації та проведення дидактичних ігор у системі управління навчально-творчою діяльністю студентів. Організація науково-дослідницької роботи студентів-істориків.

Тема 8. Технології аналізу ситуації для активного навчання історії, метод кейсів, ігрове проектування

Інноваційні методи інтерактивного навчання історії. Переваги методу кейсів. Організація методу проблемних ситуацій. Мозковий штурм у навчальному процесі. Банк педагогічних ідей як організаційна форма інноваційного освітнього процесу.

Тема 9. Застосування дистанційних та медіа-технологій навчання історії як інновація в освітньому процесі

Основні тенденції та перспективи дистанційного навчання історії в умовах інформаційного суспільства. Прогресивні технічні новинки у навчальному процесі вищої школи. Створення освітнього медіа-середовища у закладі вищої освіти. Запровадження Інтернет-технологій для самостійної роботи студента при засвоєнні історичних курсів.

Тема 10. Розвиток пошуковості та наукової творчості студентів засобами інноваційних методів навчання історії

Організація роботи студентів у малих групах, навчальні тренінги як основа розвитку пошукової позиції. Формування основ наукової творчості студентів у процесі реалізації інноваційних методів навчання історії.

5.2. Тематика семінарських занять

ТЕМА 1. Теоретичні засади запровадження інновацій у вищій школі

ТЕМА 2. Наукові підходи та практичний досвід запровадження інновацій в освітній процес ЗВО

ТЕМА 3. Методи активізації пізнавальної діяльності студентів. Дидактичні вимоги до проведення лекцій з історії

ТЕМА 4. Технологія та техніка організації й проведення інноваційних семінарів, практичних, індивідуальних занять з історії

ТЕМА 5. Психолого-педагогічні засади організації самостійної навчальної роботи студентів з історії крізь призму інновацій

ТЕМА 6. Організація проблемного навчання історії, види інтенсивних технологій

ТЕМА 7. Ігрові інтерактивні технології, дидактичні ігри в процесі оволодіння змістом історичної дисципліни

5.3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Підготовка до лекційних та семінарських занять	20 (30)	Конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю	4 (4)	Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань: <ul style="list-style-type: none">- опрацювання науково-методичних статей;- конспект першоджерел- підготовка реферату;- підготовка до презентації результатів дослідження.	14 (14) 20 (22) 10 (20) 20 (22)	Анотації науково-методичних статей Конспект Реферат Презентація
	Разом	88 (112)	

Тематика індивідуальних завдань

Перелік наукових статей для самостійного опрацювання

Балабанова К. Використання соціальних інтернет-мереж у професійній діяльності педагогів / К. Балабанова, Є. Вакарєв // Обдарована дитина. 2013. № 7.

Барнінець О. Дидактичні ігри як засіб формування предметних умінь на уроках історії / О. Барнінець // Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання. 2013. № 4.

Богдановська Л. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках історії / Л. Богдановська // Рідна школа. 2013. № 3.

Вовк Т.В. Технологія розвитку критичного мислення як засіб формування особистості учня / Т.В. Вовк // Педагогічна майстерня. 2012. № 2.

Волик Л.В. Українська освіта та інноваційний режим діяльності педагога: режим діяльності педагога: ризики, пошуки, стратегії / Л.В. Волик. 2012. № 4.

Ковальова О. Нетрадиційний урок за проектною технологією / О. Ковальова // Завуч. 2008. № 36.

Лігум Ю.С. Якість освіти і новітні технології навчання в контексті інтеграції в європейський освітній простір / Ю.С. Лігум // Педагогіка і психологія. 2011. № 2.

Лопушанська Г. Метод проектів у контексті сучасної освіти / Г. Лопушанська // Директор школи. 2010. № 18.

Луцик І.Г. Використання інтерактивних методів як засіб створення інтенсивного освітнього середовища / І.Г. Луцик // Нові технології навчання: науково-методичний збірник. К., 2007. Вип. 46.

Перелік першоджерел для конспектування

1. Баханов К.О. Навчання історії: інноваційні аспекти / К.О. Баханов. Харків, 2005.
2. Гуменюк О. Психологія інноваційної освіти / О. Гуменюк. Тернопіль, 2007.
3. Колеченко А.К. Энциклопедия педагогических технологий: пособие для преподавателей / А.К. Колеченко. СПб., 2002.
4. Луцик І.Г. Використання інтерактивних методів як засіб створення інтенсивного освітнього середовища / І.Г. Луцик // Нові технології навчання: науково-методичний збірник. К., 2007. Вип. 46.
5. Носаченко І.М. Інноваційні освітні технології / І.М. Носаченко // Проблеми освіти: науково-методичний збірник. К., 2006. Вип. 44.

Тематика рефератів

1. Мета оновленої інноваційної педагогіки вищої школи: дослідження закономірностей розвитку, виховання і навчання студентів в сучасних соціокультурних умовах.
2. Тенденції розвитку міжнародного освітнього простору, сутність глобалізації, неперервне навчання, формальна і неформальна освіта.
3. Наукові підходи та практичний досвід запровадження інновацій у вищій школі.
4. Роль класичних університетів у впровадженні сучасних наукових знань та новітніх інформаційних технологій.
5. Національні системи розвитку освіти.
6. Транснаціональні освітні корпорації.
7. Психологічна характеристика особистісних якостей сучасного викладача.
8. Готовність до інноваційної діяльності як важлива професійна якість викладача.
9. Дистанційна система історичної освіти.
10. Інноваційний аспект зарубіжного освітнього простору вищої школи.
11. Сучасний стан та тенденції змін у ВНЗ України.
12. Пріоритетні напрями державної політики щодо розвитку вищої освіти в Україні.
13. Заходи з реформування системи освіти в Україні.
14. Проблема єдності навчальних і виховних завдань у інноваційному лекційному курсі.
15. Віртуальна карта оцінки практичного (семінарського) заняття.
16. Суб'єкт-суб'єктні стосунки між викладачем та студентами як основа інноваційних методів викладання історії.
17. Шляхи підвищення ефективності організації модульного навчання історії.
18. Концептуальні основи управління навчально-творчою діяльністю студентів.
19. Банк педагогічних ідей як організаційна форма інноваційного освітнього процесу.
20. Основні тенденції та перспективи дистанційного навчання історії в умовах інформаційного суспільства.

Результати власного індивідуального дослідження студенти презентують на семінарському занятті.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом, а також вміння застосовувати ці знання у практичній діяльності.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Визначте риси педагогічних інновацій. Висвітліть основні методологічні вимоги до освітніх технологій.
2. Розкрийте переваги методу кейсів.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу,

	обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Анотування науково-методичних статей	5
Конспект першоджерел	5
Реферат	5
Презентація	5

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті. Критеріями оцінювання роботи з *першоджерелами* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу. Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела. Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА
Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Баханов К.О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі: Монографія / К.О. Баханов. – Запоріжжя, 2000.
2. Баханов К.О. Навчання історії: інноваційні аспекти / К.О. Баханов. – Харків, 2005.
3. Богин В.Г. Новые технологии: возможности и результаты / В.Г. Богин. – Москва, 2002.
4. Гончарова Н.О. Методика викладання історії у вищій школі: Навчальний посібник / Н.О. Гончарова. – Харків-Ізмаїл, 2009.
5. Гуменюк О. Психологія інноваційної освіти / О. Гуменюк. – Тернопіль, 2007.
6. Десятков Д.Л. Методика використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні історії / Д.Л. Десятков. – Харків, 2011.
7. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник / І.М. Дичківська. – Київ, 2004.
8. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» // Право. – 2007. – 6 лютого. – № 21 (4021).
9. Крючкова О.В. Використання інтерактивно-комунікативних технологій на уроках історії. Методичний посібник для вчителів історії / О.В. Крючкова. – Полонне, 2012.
10. Матяш Н.В. Инновационные педагогические технологии: проектное обучение: учебное пособие для вузов / Н.В. Матяш. – Москва, 2011.
11. Михайличенко О.В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: Навчальний посібник / О.В. Михайличенко. – Суми, 2009.
12. Мокрогуз О.П. Інноваційні технології на уроках історії / О.П. Мокрогуз. – Харків, 2007.
13. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі. Навчальний посібник / В.М. Нагаєв. – К., 2007.
14. Освітні технології: навчально-методичний посібник / За ред. О. Пехоти. – Київ, 2004.
15. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник / В.Л. Ортинський. – К., 2009.
16. Педагогические технологии. Учебное пособие для студентов педагогических специальностей / Под общ. ред. В.С. Кукушкина. – Ростов-на-Дону, 2002.
17. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пироженко. – Київ, 2004.
18. Сиротинко Г.О. Сучасний урок: інтерактивні технології навчання / Г.О. Сиротинко. – Харків. – 2003.
19. Фіцула М.М. Педагогіка: навчальний посібник / М.М. Фіцула. – К., 2007.

10.2. Допоміжні джерела

1. Аксенова Э.А. Педагогические инновации в зарубежной школе / Э.А. Аксенова // Школьные технологии. – 2010. – № 4.
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти в Україні: Історія, теорія: Підручник / А.М. Алексюк. – К., 1998.
3. Барнінець О. Дидактичні ігри як засіб формування предметних умінь на уроках історії / О. Барнінець // Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання. – 2013. – № 4.
4. Белый В.О. современных тенденциях в распространении методов проектного обучения / В.О. Белый // Школьные технологии. – 2010. – № 2.
5. Бершадский М.Е. Дидактические и психологические основания образовательной технологии / М.Е. Бершадский, В.В. Гузеев. – Москва, 2003.
6. Білозуб Н. Інтегроване навчання та інноваційні технології / Н. Білозуб // Відкритий урок. – 2011. – № 6.
7. Богдановська Л. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках історії / Л. Богдановська // Рідна школа. – 2013. – № 3.
8. Бондарчук І. Можливості курсів історії у розвитку критичного мислення учнів / І. Бондарчук // Історія в сучасній школі. – 2012. – № 1 (125).
9. Братина О.М. Використання інноваційних технологій на уроках новітньої історії в 10-11 класах / О.М. Братина // [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/>

10. Веряев А.А. Интерактивная доска в современной школе / А.А. Веряев // Школьные технологии. – 2011. – № 1.
11. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: навчальний посібник / С.С. Вітвицька. – К., 2003.
12. Вітвицька С.С. Практикум з педагогіки вищої школи: навчальний посібник / С.С. Вітвицька. – К., 2005.
13. Вітюк О. Комплексне застосування ІКТ у навчально-виховному процесі / О. Вітюк // Сучасна школа України. – 2013. – № 11.
14. Возна З.О. Педагогічні умови реалізації проектної діяльності в практиці суспільствознавства / З.О. Возна // Історія та правознавство. – 2013. – № 7 (323).
15. Войчишин О.Д. Інформаційні технології в гімназії – успіх перших кроків / О.Д. Войчишин, В.Г. Дяків // Обдарована дитина. – 2013. – № 1.
16. Вовк Т.В. Технологія розвитку критичного мислення як засіб формування особистості учня / Т.В. Вовк // Педагогічна майстерня. – 2012. – № 2.
17. Волик Л.В. Українська освіта та інноваційний режим діяльності педагога: режим діяльності педагога: ризики, пошуки, стратегії / Л.В. Волик. – 2012. – № 4.
18. Волковська Т. Технологія розвитку критичного мислення / Т. Волковська // Завуч. – 2009. – № 13.
19. Гайворонська Н. Новітні технології навчання / Н. Гайворонська, Т. Шугай // Освіта. Технікуми, коледжі. – 2008. – № 2.
20. Галаган І. Передові освітні технології світу / І. Галаган // Відкритий урок. – 2013. – № 2.
21. Галиця І. Інноваційні технології активізації творчості / І. Галиця, О. Розметова // Вища школа – 2012. – № 2.
22. Гладун Ю. Підвищення ефективності навчального процесу / Ю. Гладун, К. Скрібцова // Відкритий урок. – 2013. – № 11.
23. Гламаздіна І. Упровадження інтерактивних технологій та педагогічних технологій / І. Гламаздіна // Шкільний світ. – 2013. – № 6. – Вкладка.
24. Гребенюк О. Педагогічні технології та інновації / О. Гребенюк // Відкритий урок. – 2011. – № 1.
25. Гришко В. Навчальна гра в системі розвивальних завдань на уроках історії в 5-6 класах / В. Гришко // Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання. – 2012. – № 11.
26. Гук О. Можливості MS Powerpoint при створенні мультимедійних дидактичних ігор з історії / О. Гук // Історія в сучасній школі. – 2013. – № 12.
27. Гутак С. Педагогічні технології в дії / С. Гутак // Відкритий урок. – 2013. – № 10.
28. Гушуляк С. Технологія критичного мислення на уроках правознавства / С. Гушуляк // Історія України. Правознавство та ін. сусп. дисц. – 2012. – № 12 (748).
29. Давидюк О.М. Інноваційні технології в освітньому процесі / О.М. Давидюк, Т.І. Дегтярьова // Педагогічна майстерня. – 2013. – № 2.
30. Дементієвська Н. Навчальні мультимедійні презентації як засіб розвитку мислення учнів / Н. Дементієвська // Історія України. – 2013. – № 17 (801). – Вкладка.
31. Деменченко О.Г. Проведение занятий с применением мультимедийной техники / О.Г. Деменченко // Школьные технологии. – 2010. – № 1.
32. Добрянський І. Особливості, способи і прийоми організації активно-діалогічного навчання (з досвіду роботи) / І. Добрянський // Педагогіка і психологія. – 2007. – № 1.
33. Докукин А.В. Применение компьютерных деловых игр в учебном процессе / А.В. Докукин // Школьные технологии. – 2009. – № 2.
34. Єрко Г.І. Інтерактивний метод навчання – дебати / Г.І. Єрко // Нові технології навчання: науково-методичний збірник. – К., 2007. – Вип. 50.
35. Идиатулин В.С. Принцип проблемности в обучении / В.С. Идиатулин // Школьные технологии. – 2010. – № 4.
36. Жерновий В.В. Використання методу проектів для виготовлення наочних посібників кабінету історії / В.В. Жерновий // Історія та правознавство. – 2013. – № 31 (347).

37. Жильцова О.А. Возможности организации проектно-исследовательской деятельности учащихся в средней школе / О. А. Жильцова // Школьные технологии. – 2009. – № 6.
38. Жукова А. Умови функціонування та розвитку інноваційного освітнього середовища / А. Жукова // Директор школи. – 2013. – № 2.
39. Жуковська С. Упровадження освітніх інновацій / С. Жуковська // Завуч. – 2011. – № 8.
40. Зарубіна Л. Організація проектної роботи на уроках історії та правознавства / Л. Зарубіна // Історія та правознавство. – 2013. – № 5 (321).
41. Івлева Л. Перспективи інноваційного розвитку освіти / Л. Івлева, Є. Сідоріна, С. Карбовська // Вища школа. – 2013. – № 10.
42. Іменнова О. Використання інформаційно-комунікативних технологій у школі / О. Іменнова // Педагогічна майстерня. – 2013. – № 7.
43. Кисляк Н. Ідеї проектної технології / Н. Кисляк // Директор школи. – 2010. – № 18.
44. Клеха Л. Інноваційні технології. Планування / Л. Клеха // Директор школи. – 2009. – № 45.
45. Ковальова Н. Запровадження інформаційно-комунікаційних технологій / Н. Ковальова // Відкритий урок. – 2013. – № 4.

10.3. Інтернет-ресурси

- <http://www.osvita.org.ua> – Освітній портал – новини освіти та науки, статті з питань освіти, навчальні курси, ресурси з дистанційної освіти.
- <http://mon.gov.ua> – Сайт Міністерства освіти і науки України.
- <http://www.znannya.org> – Портал знань – відкриті навчальні матеріали, дистанційне навчання, дистанційне тестування знань, вільний доступ до навчальних курсів різної тематики, освітні ресурси з інформаційних технологій, програмування, проектування програмного забезпечення.
- <http://www.school.ed.net.ua> – Всеукраїнський шкільний портал – інформація про середні навчальні заклади України, курси дистанційної освіти, мультимедійні підручники, новітні розробки на допомогу навчальному процесу.
- <http://www.westukr.itgo.com> – Інтерактивні технології.
- <http://ukrcenter.com> – Український центр освітньо-інформаційного порталу.
- <http://ant-m.ucoz.ru> – Виртуальний кабінет історії и обществознания.
- <http://www.humanities.edu.ru/index.html> – Портал Гуманитарное образование.
- <http://vio.fio.ru/> – Сайт журналу «Вопросы Интернет-образования».
- <http://www.e-joe.ru/> – Научно-практический журнал по информационным технологиям в образовании «Открытое образование».